

Bruselj, 8. junij 2020
(OR. en)

8426/20

ECOFIN 426
UEM 191
SOC 353
EMPL 272
COMPET 227
ENV 294
EDUC 213
RECH 193
ENER 165
JAI 425
FSTR 83
REGIO 114
GENDER 63
ANTIDISCRIM 56

DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov
Št. dok. Kom.:	ST 8178/20 - COM(2020) 507 final
Zadeva:	Priporočilo za PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2020

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, ki so ga pregledali in potrdili različni odbori Sveta, temelji pa na predlogu Komisije COM(2020) 507 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2020

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 121(2) in 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

- (1) Komisija je 17. decembra 2019 sprejela letno strategijo za trajnostno rast, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2020. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Komisija je 17. decembra 2019 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Irsko opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled. Komisija je istega dne sprejela še priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja.
- (2) Poročilo o državi za Irsko za leto 2020 je bilo objavljeno 26. februarja 2020. V njem so bili ocenjeni napredek Irske pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019³ (v nadaljnjem besedilu: priporočila za posamezne države iz leta 2019), nadaljnje ukrepanje glede priporočil za posamezne države, sprejetih v preteklih letih, in napredek Irske pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Poročilo o državi vsebuje tudi rezultate poglobljenega pregleda v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011, ki so bili prav tako objavljeni 26. februarja 2020. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da na Irskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Ta neravnotežja so povezana zlasti z visokim javnim dolgom, zasebnim dolgom in neto zunanjimi obveznostmi.
- (3) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 izbruh COVID-19 uradno razglasila za svetovno pandemijo. To pomeni, da so na področju javnega zdravja nastale hude izredne razmere za državljane, družbe in gospodarstva. Nacionalni zdravstveni sistemi so zaradi pandemije pod hudim pritiskom, prihaja pa tudi do motenj v svetovnih dobavnih verigah, volatilnosti na finančnih trgih, šokov v povpraševanju potrošnikov ter negativnih učinkov v različnih sektorjih. Ogrožena so delovna mesta in dohodki ljudi ter poslovanje podjetij. Povzročen je bil velik gospodarski šok, ki že ima resne posledice v Uniji. Komisija je 13. marca 2020 sprejela sporočilo, v katerem je pozvala k usklajenemu gospodarskemu odzivu na krizo, ki naj vključuje vse akterje na nacionalni ravni in na ravni Unije.

³ UL C 301, 5.9.2019, str. 35.

- (4) Več držav članic je razglasilo izredne razmere ali uvedlo izredne ukrepe. Vsi izredni ukrepi bi morali biti strogo sorazmerni, potrebni, časovno omejeni ter skladni z evropskimi in mednarodnimi standardi. Zanje bi morala veljati demokratični nadzor in neodvisni sodni nadzor.
- (5) Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast. Splošna odstopna klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1467/97⁴, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija je v svojem sporočilu z dne 20. marca 2020 menila, da so glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi pandemije COVID-19 izpolnjeni pogoji za uporabo splošne odstopne klavzule, in pozvala Svet, naj potrdi to ugotovitev. Ministri za finance držav članic so 23. marca 2020 potrdili oceno Komisije. Strinjali so se, da se je treba na resen upad gospodarske aktivnosti odzvati odločno, ambiciozno in usklajeno. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.

⁴ Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6).

- (6) Potrebno je nadaljnje ukrepanje, da se omeji in nadzira širjenje pandemije COVID-19, okrepi odpornost nacionalnih zdravstvenih sistemov, s podpornimi ukrepi za podjetja in gospodinjstva ublažijo socialno-ekonomske posledice pandemije ter zagotovijo ustrezni zdravstveni in varnostni pogoji na delovnem mestu, da bi se ponovno vzpostavila gospodarska aktivnost. Unija bi morala v celoti izkoristiti različna orodja, ki so ji na voljo za podporo prizadevanjem držav članic na teh področjih. Hkrati bi morale države članice in Unija sodelovati pri pripravi ukrepov, potrebnih za ponovno vzpostavitev normalnega delovanja naših družb in gospodarstev ter vnovično doseganje trajnostne rasti, med drugim z vključitvijo zelenega prehoda in digitalne preobrazbe ter ob upoštevanju spoznanj, pridobljenih med krizo.
- (7) Kriza zaradi COVID-19 je izpostavila prožnost, ki jo v smislu prilagajanja na izredne okoliščine omogoča notranji trg. Da pa bi zagotovili hiter in neoviran prehod v fazo okrevanja ter prosti pretok blaga, storitev in delavcev, bi bilo treba izredne ukrepe, ki ovirajo normalno delovanje notranjega trga, odpraviti takoj, ko niso več nujno potrebni. Trenutna kriza je pokazala, da so v zdravstvenem sektorju potrebni načrti za pripravljenost na krize. Med ključnimi elementi za oblikovanje širših načrtov za pripravljenost na krize so tudi boljše nabavne strategije, diverzificirane dobavne verige in strateške zaloge osnovnih dobrin.

- (8) Zakonodajalec Unije je že spremenil ustrezne zakonodajne okvire, in sicer z uredbama (EU) 2020/460⁵ in (EU) 2020/558⁶ Evropskega parlamenta in Sveta, da bi lahko države članice za ublažitev izrednih učinkov pandemije COVID-19 uporabile vsa neporabljena sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Te spremembe bodo zagotovile dodatno prožnost ter poenostavljene in racionalizirane postopke. Za zmanjšanje pritiskov na denarni tok lahko države članice v obračunskem letu 2020–2021 uporabijo tudi 100-odstotno stopnjo sofinanciranja iz proračuna Unije. Irska se spodbuja, naj v celoti izkoristi navedene možnosti za pomoč najbolj prizadetim posameznikom in sektorjem.
- (9) Socialno-ekonomske posledice pandemije COVID-19 bodo zaradi različnih vzorcev specializacije po vsej verjetnosti neenakomerno porazdeljene po regijah. To pomeni znatno tveganje poglobljanja regionalnih razlik na Irskem. V povezavi s tveganjem začasne prekinitve procesa konvergence med državami članicami sedanje razmere zahtevajo ciljno usmerjene odzive politike.
- (10) Irska je 21. aprila 2020 predložila nacionalni reformni program za leto 2020, 30. aprila 2020 pa program stabilnosti za leto 2020. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.
- (11) Za Irsko trenutno veljata preventivni del Pakta za stabilnost in rast ter pravilo glede dolga.

⁵ Uredba (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus) (UL L 99, 31.3.2020, str. 5).

⁶ Uredba (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19 (UL L 130, 24.4.2020, str. 1).

- (12) V programu stabilnosti za leto 2020 vlada načrtuje, da se bo nominalni saldo poslabšal s presežka v višini 0,4 % bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2019 na primanjkljaj v višini 7,4 % BDP v letu 2020. Primanjkljaj naj bi se v letu 2021 zmanjšal na 4,1 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2020 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP po zmanjšanju na 58,8 % BDP v letu 2019 povečal na 69,1 % BDP v letu 2020. Na makroekonomske in fiskalne obete vpliva velika negotovost zaradi pandemije COVID-19.
- (13) V odziv na pandemijo COVID-19 je Irska v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela pravočasne proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zaježitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še posebno prizadeti. Glede na program stabilnosti za leto 2020 so navedeni proračunski ukrepi znašali približno 2,0 % BDP. Ukrepi vključujejo podporo za zaposlovanje in brezposelnost v dvanajsttedenskem obdobju (približno 1,4 % BDP) in dodatne odhodke za povečanje zmogljivosti in dostopnosti zdravstvenega sistema (približno 0,6 % BDP). Poleg tega je Irska napovedala ukrepe, ki sicer ne bodo imeli neposrednega proračunskega učinka, a bodo prispevali k zagotavljanju likvidnostne podpore podjetij, ki je v programu stabilnosti za leto 2020 ocenjena na približno 0,3 % BDP. Ti ukrepi vključujejo kreditna jamstva in različne posojilne sheme, začasno ukinitvev obresti in kazni za nekatere zamude pri plačilih s strani delodajalcev, začasno ukinitvev dejavnosti izterjave dolgov in do trimesečno prekinitev odplačevanja posojil za podjetja. Vlada je 2. maja 2020 napovedala nov paket dolžniških in lastniških podpornih ukrepov za podjetja v višini približno 2 % BDP, ki niso bili vključeni v program stabilnosti za leto 2020 ali v napoved Komisije. Na splošno so ukrepi, ki jih je sprejela Irska, v skladu s smernicami iz sporočila Komisije z dne 13. marca 2020. Polno izvajanje izrednih ukrepov in podpornih fiskalnih ukrepov ter nato preusmeritev fiskalnih politik v doseganje preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev, kadar gospodarske razmere to dopuščajo, bosta srednjeročno prispevala k ohranitvi vzdržnosti javnih financ.

- (14) Glede na spomladansko napoved Komisije 2020 in ob predpostavki nespremenjenih politik naj bi saldo sektorja država Irske v letu 2020 znašal $-5,6\%$ BDP, v letu 2021 pa $-2,9\%$ BDP. Delež dolga sektorja država naj bi dosegel $66,4\%$ BDP v letu 2020 in $66,7\%$ v letu 2021.
- (15) Komisija je 20. maja 2020 izdala poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe, ker naj bi Irska v letu 2020 presegla prag primanjkljaja v višini 3% BDP. V celoti gledano analiza Komisije kaže, da merilo glede primanjkljaja, kakor je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/97, ni izpolnjeno.
- (16) Pandemija COVID-19 je močno prizadela Irsko v prvi polovici leta 2020, zaradi česar je zdravstveni sistem pod izjemnim pritiskom. Irska je uvedla nujne ukrepe za okrepitev zdravstvenega sistema in zaježitvene ukrepe, da bi ublažila pandemijo, ki je močno omejila gospodarsko aktivnost v nekaterih sektorjih. Poleg tega je vlada uvedla vrsto gospodarskih ukrepov za čim večjo ublažitev posledic krize zaradi COVID-19. Med njimi so sheme subvencioniranja plač za zaščito delovnih mest, socialni prejemki, začasne prepovedi zviševanja najemnin in prisilnih izselitev, pa tudi ukrepi v zvezi z likvidnostjo in kreditno podporo za podjetja. Čeprav je namen teh ukrepov zmanjšanje ekonomskega šoka pandemije, je tveganje znatne izgube proizvodnje, stečajev in insolventnosti ter povečanja brezposelnosti in števila oseb, ki jim grozi revščina, še vedno veliko.

- (17) Že pred pandemijo COVID-19 so bolnišnice delovale skoraj s polnimi zmogljivostmi, stopnja zasedenosti postelj za akutno oskrbo pa je bila med najvišjimi v državah OECD. Razlog za to je bilo predvsem pomanjkanje univerzalnega dostopa do primarnega zdravstvenega varstva in precejšnja odvisnost od bolnišnične oskrbe. Izzivi v zvezi z zaposlovanjem in zadržanjem osebja so povzročili pomanjkanje delovne sile na področju zdravstvene nege v nekaterih regijah in bolnišnicah. Zagotavljanje dolgotrajne oskrbe na domu ni bilo zadostno in upravičenost do nje ni bila zakonsko utemeljena, politike pa so spodbujale uporabo institucionalne oskrbe. Zaradi COVID-19 je zdravstveni sistem pod večjim pritiskom kot kadarkoli doslej. Pravočasno so bili vzpostavljeni izredni ukrepi za povečanje zmogljivosti bolnišnic in zagotavljanje začasnih splošnih zdravstvenih storitev. Vendar pa mora Irska na srednji rok še vedno obravnavati strukturno omejeno učinkovitost, prožnost, odpornost in dostopnost svojega zdravstvenega sistema. Ambiciozna reforma Sláintecare naj bi dosegla rezultate glede univerzalno dostopnega in trajnostnega zdravstvenega sistema. Vendar je treba izboljšati načrte za njeno izvajanje, in sicer v zvezi z njenimi mejniki in razlago napredka pri dostopu javnosti do primarnega zdravstvenega varstva v času izvajanja, dokler ne bo dosežena splošna pokritost. K pravočasnemu izvajanju univerzalnega zdravstvenega varstva lahko prispevata opredelitev jasnih mejnikov in rokov ter zanesljiv okvir spremljanja. Za izvajanje reform dolgotrajne oskrbe, vključno z novimi načini dela v skupnosti s podporo za oskrbo na domu in reorganizacijo virov zdravstvene nege, bi lahko bili potrebni pregled stanja obstoječih zmogljivosti, projekcije prihodnje rasti povpraševanja in ustrezna analiza vrzeli, sledil pa bi jim načrt za izvedbo.

- (18) Glede na spomladansko napoved Komisije 2020 naj bi se brezposelnost v letu 2020 povišala na 7,4 %, leta 2021 pa rahlo znižala na 7 %. Vlada je za to, da bi se odzvala na pandemijo, v veliki meri uporabila politiko dohodkovne podpore in podpore pri zaposlovanju, zlasti sheme skrajšanega delovnega časa, ki bi jih bilo treba še naprej hitro izvajati. Sheme je treba pregledati in po potrebi razširiti, da bi ljudi lahko obdržali na delovnih mestih ali ohranili dohodke. Zaradi sorazmerno velikega števila ljudi, ki živijo v gospodinjstvih z nizko intenzivnostjo dela, so potrebna nadaljnja prizadevanja za spodbujanje individualiziranih strategij aktiviranja. Izzivi, s katerimi se sooča Irska glede revščine in kakovosti zaposlovanja ter podpore, tudi za invalide, so še vedno prisotni in jih bo pandemija verjetno še zaostila. V okviru sodelovanja s socialnimi partnerji trenutne razmere kažejo, da si je treba še naprej prizadevati za izpopolnjevanje in prekvalificiranje, da bi izpolnili spreminjajoče se potrebe na trgu dela in pripravili delovno silo na prehod na podnebni in energetski prehod ter prehod na krožno gospodarstvo. V stanovanjskem sektorju je bilo ugotovljeno pomanjkanje znanj in spretnosti, pričakuje pa se, da se bodo med prehodom pokazale tudi druge pomanjkljivosti. V okviru pandemije COVID-19 je bistveno zagotoviti, da digitalizacija izobraževanja in dela ne bo povečala neenakosti v izobraževanju in socialnih neenakosti.

- (19) Vlada je izvedla različne ukrepe, da bi podprla ponudbo stanovanj, zaradi česar se je v dveh letih do septembra 2019 število dokončanih stanovanj na leto povečalo za skoraj 57 %. Zdi se, da je to skupaj z učinkovitimi makrobonitetnimi orodji pripomoglo k zmanjšanju inflacije cen stanovanjskih nepremičnin. Vendar dokončana stanovanja še vedno ne zadoščajo za pokritje povpraševanja. Cenovna dostopnost stanovanj predstavlja težavo za številna gospodinjstva, inflacija v najemniškem sektorju pa vztraja na visoki ravni. Izboljšana infrastruktura skupaj s prostorskim načrtovanjem bi lahko bila ključnega pomena za izboljšanje ponudbe stanovanj. Poleg tega bi lahko odpravljanje upravnih pomanjkljivosti glede davka na prazne gradbene parcele pripomoglo k izboljšanju cenovne dostopnosti stanovanj na srednji rok. Nezdostna ponudba socialnih stanovanj je še vedno velik izziv v zvezi s spodbujanjem vključevanja, tudi za najranljivejše skupine. Nedavni ukrepi politike so pospešili gradnjo socialnih stanovanj, vendar je bilo junija 2019 na Irskem na čakalnih seznamih za socialna stanovanja še vedno približno 68 700 gospodinjstev. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za kritje potreb preostalih gospodinjstev na trenutnih čakalnih seznamih in morebitnih novih prosilcev. Od približno 10 000 brezdomcev, registriranih na Irskem, je 3 500 otrok. To vzbuja pomisleke glede morebitnih tveganj za poglobljanje neenakosti, zakoreninjene revščine in socialne izključenosti. Starši samohranilci z otroki so med skupinami, ki jih je brezdomstvo najbolj prizadelo. Še vedno so prisotne precejšnje razlike med regijami in mesti, saj se je 69 % vseh brezdomcev nahajalo na širšem območju Dublina.
- (20) Domači bančni sistem je pomemben vir likvidnosti za irska podjetja. Pravočasen dostop do posojil lahko pomeni izziv za mala in srednja podjetja (MSP) ter podjetja brez zavarovanja ali že vzpostavljenih odnosov s posojilodajalcem. Irski organi in banke so uvedli številne ukrepe za odpravo finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja in gospodinjstva. Pomembno je, da ti ukrepi zagotavljajo potrebno likvidnost in spodbujajo trajnostne rešitve prestrukturiranja za posojilojemalce, katerih finančne težave so strogo povezane z izbruhom in v zvezi s katerimi se zato po prehodnem obdobju pričakuje ponovna vzpostavitev uspešnega poslovanja. Le tako uravnotežen pristop lahko pomaga podjetjem in gospodinjstvom premagatičasne izzive, ne da bi se s tem ogrozila (že sedaj šibka) dobičkonosnost in začetni napredek, ki ga je Irska v zadnjih letih dosegla pri izboljševanju finančne stabilnosti svojega bančnega sektorja. Pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov je treba upoštevati odpornost bančnega sektorja.

- (21) Za pospešitev gospodarskega okrevanja bo pomembno dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbujati zasebne naložbe, med drugim z ustreznimi reformami. Za ponovni zagon gospodarstva bo Irska morala doseči napredek pri ambicioznih naložbah na področju okolja, podnebja, energije in infrastrukture. Irska je v boju proti razogljičenju doslej zaostajala. Emisije toplogrednih plinov v prometu in v zvezi zgradbami so visoke in še naprej naraščajo. Irska ne bo izpolnila ciljev glede energijske učinkovitosti in obnovljivih virov energije za leto 2020. Irska je odvisna od uvoza energije in je ena od držav članic z najvišjimi cenami električne energije, kar bi lahko negativno vplivalo na okolje in konkurenčnost podjetij. Za preobrazbo Irske v podnebno nevtrarno gospodarstvo bodo med drugim potrebna obsežna zasebna in javna vlaganja v daljšem obdobju, med drugim na področju energije iz obnovljivih virov, infrastrukture za električno energijo, energijske učinkovitosti in trajnostnega prometa. Podnebni akcijski načrt je verodostojna pobuda za obrnitev trenda emisij. Za učinkovito in trajnostno izvajanje njegovih politik in ukrepov bo treba ambicije pretvoriti v konkretne rezultate. Načrtovanje programov Sklada za pravični prehod, ki je obravnavan v predlogu Komisije, za obdobje 2021–2027 bi Irski lahko pomagalo nasloviti nekatere izzive, ki jih prinaša prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo, zlasti na območju iz Priloge D k poročilu o državi za leto 2020. To bi Irski omogočilo, da navedeni sklad čim bolje izkoristi.

- (22) Prizadevanja Irske za zmanjšanje proizvodne vrzeli med tujim in domačim sektorjem so še vedno šibka. Dobrodošla je neposredna podpora v okviru sklada inovacij za prelomne tehnologije za sodelovanje med podjetji in javnimi raziskovalnimi središči, na primer prek projektov sodelovanja med industrijo, vključno z MSP, in raziskovalnimi ustanovami. Čeprav Irska zagotavlja razmeroma visok znesek javne podpore za podjetja, se ta podpora v glavnem izvaja s shemo davčnih olajšav za raziskave in razvoj. Medtem ko so z nedavnimi spremembami proračuna za leto 2020 davčne olajšave postale privlačnejše za MSP, pa imajo od njih koristi predvsem večja mednarodna podjetja. Okvir za prihodnja delovna mesta na Irskem opredeljuje ključne ukrepe, ki bi lahko pomagali odpraviti pomanjkljivosti domačega gospodarstva, zlasti pobude za povečanje produktivnosti domačih podjetij, predvsem MSP. Pomembno je učinkovito izvajanje teh ukrepov. Kriza je poudarila tudi potrebe MSP po digitalizaciji, zlasti v zvezi z rešitvami za delo na daljavo, usposabljanjem delavcev in kibernetško varnostjo. Digitalna infrastruktura je bistvenega pomena za povečanje produktivnosti MSP in spodbujanje podjetništva. Ultrahitra širokopasovna povezava je na voljo le v 5 % poslovnih prostorov na podeželju, kar je precej pod povprečjem Unije, ki znaša 29 %, prav tako pa je na Irskem fiksna širokopasovna povezava med najdražjimi v državah članicah. Ker je bila podpisana pogodba za večje javne naložbe v okviru nacionalnega načrta za širokopasovne povezave za odpravo infrastrukturnih vrzeli, je pomembno, da se pozorno spremlja in zagotovi pravočasno izvajanje vzpostavitve javno podprtega ultrahitrega širokopasovnega omrežja, zlasti na podeželskih območjih.

- (23) Boj proti agresivnemu davčnemu načrtovanju je ključnega pomena za izboljšanje učinkovitosti in pravičnosti davčnih sistemov, kot je navedeno v priporočilu o ekonomski politiki euroobmočja iz leta 2020. Učinki prelivanja strategij davkoplačevalcev za agresivno davčno načrtovanje med državami članicami zahtevajo usklajeno delovanje nacionalnih politik, ki dopolnjujejo zakonodajo Unije. Irska je sprejela ukrepe za obravnavo praks agresivnega davčnega načrtovanja, tako da je izvajala mednarodne in na evropski ravni dogovorjene pobude ter sprejela nekatere dodatne ukrepe na nacionalni ravni. Vendar visoka raven plačil licenčnin in dividend kot odstotek BDP kaže, da podjetja uporabljajo irska davčna pravila, da bi izvajala agresivno davčno načrtovanje, zato bo treba oceniti učinkovitost nacionalnih pravil. Razširitev davčne osnove bi povečala odpornost prihodkov na gospodarska nihanja in nesistematične šoke ter okrepila delovanje avtomatskih stabilizatorjev. Visoka koncentracija davkov od dohodkov pravnih oseb, pri čemer deset največjih podjetij plačuje 45 % davkov od dohodkov pravnih oseb, njihova nestanovitnost in potencialen prehodni značaj, skupaj z njihovim naraščajočim deležem v skupnih davčnih prihodkih (rekordnih 18,7 % v letu 2018) kažejo na tveganje previsoke odvisnosti od teh prejemkov za financiranje stalnih tekočih odhodkov.
- (24) Kljub prizadevanjem za okrepitev okvira za boj proti pranju denarja se Irska še vedno sooča s tveganji zaradi svojega mednarodno usmerjenega gospodarstva, ki vključuje velik pritok neposrednih tujih naložb, in prisotnosti kompleksnih pravnih struktur s tujimi podporniki. Nacionalna ocena tveganja se pregleduje, da bi bolje odražala dejansko izpostavljenost tveganju, kar zadeva strokovnjake, vključene v zagotavljanje storitev podjetjem in skladom. Neustrezno razumevanje izpostavljenosti tveganju s strani teh strokovnjakov vodi v nezadostno poročanje o sumljivih transakcijah. Intenzivnost nadzora ni ustrezna za odpravo teh težav in ni utemeljena na pristopu, ki temelji na tveganju, kar ovira učinkovitost okvira za boj proti pranju denarja. Za podjetja je bil vzpostavljen nacionalni register dejanskih lastnikov, da se omeji tajnost in opredelijo dejanski lastniki. V prihodnje bo treba spremljati kakovost zagotovljenih informacij in učinkovitost registra.

- (25) Medtem ko se priporočila za posamezne države iz tega priporočila (v nadaljnjem besedilu: priporočila za posamezne države iz leta 2020) osredotočajo na blažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije COVID-19 in spodbujanje gospodarskega okrevanja, so priporočila za posamezne države iz leta 2019 zajemala tudi reforme, ki so bistvene za reševanje srednje- do dolgoročnih strukturnih izzivov. Priporočila za posamezne države iz leta 2019 še vedno veljajo in se bodo še naprej spremljala skozi celoten evropski semester v prihodnjem letu. To vključuje priporočila za posamezne države iz leta 2019 glede gospodarskih politik v zvezi z naložbami. Vsa priporočila za posamezne države iz leta 2019 bi bilo treba upoštevati pri strateškem načrtovanju financiranja v sklopu kohezijske politike po letu 2020, vključno z ukrepi za ublažitev posledic trenutne krize in izhodnimi strategijami v zvezi z njo.
- (26) Evropski semester določa okvir za nadaljnje usklajevanje ekonomskih politik in politike zaposlovanja v Uniji, ki lahko prispeva k trajnostnemu gospodarstvu. Države članice so v svojih nacionalnih reformnih programih za leto 2020 ocenile napredek pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja, sprejetih na ravni OZN. Z zagotavljanjem polnega izvajanja priporočil za posamezne države iz leta 2020 bo Irska prispevala k napredku pri doseganju navedenih ciljev trajnostnega razvoja in k skupnim prizadevanjem za zagotovitev konkurenčne trajnostnosti v Uniji.
- (27) Tesno sodelovanje med gospodarstvi v ekonomski in monetarni uniji je ključno za hitro okrevanje od gospodarskih posledic pandemije COVID-19. Irska bi morala kot država članica, katere valuta je euro, poskrbeti, da bodo njene politike še naprej skladne s priporočili za euroobmočje iz leta 2020 in usklajene s politikami drugih držav članic, katerih valuta je euro, ter ob tem upoštevati politične smernice Euroskupine.

- (28) V okviru evropskega semestra za leto 2020 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Irske in jo objavila v poročilu o državi za leto 2020. Prav tako je ocenila program stabilnosti za leto 2020, nacionalni reformni program za leto 2020 in ukrepanje glede priporočil za posamezne države, naslovljenih na Irsko v preteklih letih. Komisija pri tem ni upoštevala le njihovega pomena z vidika vzdržne fiskalne in socialno-ekonomske politike na Irskem, temveč – spričo potrebe, da se splošno ekonomsko upravljanje Unije okrepi z vključitvijo prispevka na ravni Unije v prihodnje nacionalne odločitve – tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.
- (29) Svet je ob upoštevanju navedene ocene preučil program stabilnosti za leto 2020, njegovo mnenje⁷ pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj.
- (30) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Priporočila za posamezne države iz leta 2020 upoštevajo potrebo po spoprijemanju s posledicami pandemije COVID-19 in spodbujanju okrevanja gospodarstva kot prvi korak, ki je potreben, da se omogoči prilagoditev neravnotežij. Priporočila za posamezne države iz leta 2020, ki neposredno obravnavajo makroekonomska neravnotežja, ki jih je opredelila Komisija na podlagi člena 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011, so izražena v priporočilih 1, 2 in 4 spodaj –

⁷ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

PRIPOROČA, da Irska v letih 2020 in 2021 ukrepa, tako da:

1. v skladu s splošno odstopno klavzulo v okviru Pakta za stabilnost in rast sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. Izboljša dostopnost zdravstvenega sistema in poveča njegovo odpornost, vključno z odzivanjem na potrebe zdravstvenih delavcev in zagotavljanjem univerzalnega zdravstvenega zavarovanja za primarno varstvo;
2. podpira zaposlovanje z razvojem znanj in spretnosti. Obravnava nevarnost digitalne vrzeli, tudi v izobraževalnem sektorju. Poveča ponudbo socialnih in cenovno dostopnih stanovanj;
3. še naprej zagotavlja podporo podjetjem, predvsem MSP, zlasti z ukrepi, ki zagotavljajo njihovo likvidnost. Daje prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe za pospešitev okrevanja gospodarstva. Osredotoči naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in rabo energije, trajnostni javni prevoz, oskrbo z vodo in čiščenje voda, raziskave in inovacije ter digitalno infrastrukturo;
4. razširi davčno osnovo. Okrepi ukrepe za obravnavo elementov davčnega sistema, ki spodbujajo agresivno davčno načrtovanje, vključno s plačili v tujino. Zagotovi učinkovit nadzor in izvrševanje okvira za boj proti pranju denarja, kar zadeva strokovnjake, ki zagotavljajo storitve za sklade in podjetja.

V Bruslju,

Za Svet

Predsednik